

ਪਟੀਸ਼ਨਰ 1965 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(11) ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜੀਆਰਈਐਫ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ, 1965 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਅਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ।

(12) ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 33 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ GREF ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (ਰਿਆਇਤ) ਨਿਯਮ.

(13) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।

ਆਰ.ਐਨ. ਆਰ

ਜੇ.ਵੀ. ਗੁਪਤਾ, ਏ.ਸੀ.ਜੇ

ਕੋਐਲ ਗਰਗ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਦ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਅਬੋਹਰ ਅਤੇ
ਹੋਰਸ, — ਜਵਾਬਦੇਹ।

ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 224.

15 ਮਈ, 1990

ਪੋਸਟ ਆਫ ਵੇਜ ਐਕਟ, 1936—ਐਸ.ਐਸ. 2(ii), 2(h) ਅਤੇ 15(2) —ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਥਾਪਨਾ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ—ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੰਡਸ ਟ੍ਰਾਇਲ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ S. 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ

ਕੋ.ਐਲ ਗਰਗ ਬਨਾਮ ਦਿ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਅਬੋਹਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਜੇ.ਵੀ. ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.)

S. 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (h) ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(ਪਰਾ ੫)

227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ , ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਰਿਕਾਰਡ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ (ਅਨੇਕਸੂਰਾ ਪੀ-2) ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਰਡਰ (ਅਨੇਕਸੂਰਾ ਪੀ-1) ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਸ.ਪੀ ਜੈਨ, ਐਸ.ਪੀ.

ਐੱਨ.ਕੇ.ਸੋਢੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਆਰ.ਐੱਸ. ਖੋਸਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ

ਨਿਰਣਾ

ਜੇ.ਵੀ.ਗੁਪਤਾ, ਏ.ਸੀ.ਜੇ

(1) ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2512 ਆਫ 1989 ਦਾ ਵੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਸਾਂਝੇ ਹਨ।

(2) 1990 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 224 ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਐਲ. ਗਰਗ ਨੇ ਪੇਸ਼ੇਂਟ ਆਫ ਵੇਜ਼ ਐਕਟ (ਇਸਨੂੰ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। 1,350 ਸਾਲ 1983 ਲਈ ਬੇਨਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਐਕਸ ਗ੍ਰੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਲਈ 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਰੁਪਏ। 1,267; ਕੁੱਲ ਰੁਪਏ 2,617 ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ 10 ਗੁਣਾ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ' ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। 26,170 ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਡੈਂਟ-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ; ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅਬੋਹਰ, ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਸ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸਾਹੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 16,667. ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਥੇ, ਇਕੋ-ਇਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਸ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ "ਉਦਯੋਗ" ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਧਾਰਾ (ii) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (a) ਤੋਂ (g) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2. "ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਥਾਪਨਾ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਇੱਕ "ਉਦਯੋਗ" ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਸਕੇ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ (1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ "ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਥਾਪਨਾ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਐੱਚ) ਦੀ ਉਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਥਾਪਨਾ ਜਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

(5) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿਬਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਐੱਚ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ

(1) ਏਆਈਆਰ 1984 ਐਸਸੀ 1462

ਕੇ.ਐਲ ਗਰਗ ਬਨਾਮ ਦਿ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਅਬੋਹਰ
ਅਤੇ ਹੋਰ (ਜੇ.ਵੀ. ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.)

ਅਧਿਕਾਰਨਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਇੰਸ਼ੋਰੈਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(6) "ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਦਾਰੇ", ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਵਾਦ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਟੋ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(7) 1989 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2512 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ; ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਐਲ. ਗਰਗ, ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੁੜ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 22,000, ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਤੋਂ ਨਾ-ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(3) ਦੇ ਤਹਿਤ 2,00,000। ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਅਬੋਹਰ, ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। 2,22,550; ਭਾਵ, ਰੁ. 22,000 ਨਾ-ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ; ਰੁ. 2,00,000 ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਰੁ. ਲਾਗਤ ਵਜੋਂ 550. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

(8) ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਂਡੈਂਟ-ਕੰਮਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵੀ.ਕੇ. ਪ੍ਰੈਸ ਬਨਾਮ ਅਥਾਰਟੀ ਆਦਿ ਐਕਟ (2) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(9) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਲੈਂਡੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸਿਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਪੂਰ (3), ਅਤੇ ਐਸਜੀ ਪੇਪਰ ਮਿਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲਾਭਾ ਮਾਈ (4) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਆਰਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 227 ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਜੇਕਰ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪ੍ਰਯੋਗਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ,

(2) ਏਆਈਆਰ 1955 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 702

(3) ਏਆਈਆਰ 1976 ਦਿੱਲੀ 50

(4) ਏਆਈਆਰ 1960 ਪੰਜਾਬ 375

ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(10) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 23 ਦਸੰਬਰ, 1969 ਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਐਕਟ, 1952 (19 ਦਾ 1952) ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ

ਹੈ। ਬੀਮਾ ਕਾਰੋਬਾਰ, 20 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਐਕਟ 31 ਜਨਵਰੀ, 1970 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਵਿੱਖ ਨਿਧੀ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੀਮਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸ ਲਈ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(vi) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਟੌਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇੱਕ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ *ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ*। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 224 ਆਫ 1990 ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 2512 ਆਫ 1989 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ